

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія технічного обслуговування авіаційної техніки

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності (основи авіації МВС України)»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів

за темою № 3 - «Міжнародні норми, що регулюють діяльність в авіаційній галузі»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21р. № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.21р. № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з технічних дисциплін
Протокол від 22.09.21р. № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії технічного обслуговування авіаційної техніки, протокол від 30.08.2021 № 1

Розробники:

1. викладач циклової комісії технічного обслуговування авіаційної техніки, спеціаліст вищої категорії, Дрогомарецька Г.В.
2. викладач циклової комісії технічного обслуговування авіаційної техніки, спеціаліст першої категорії, Нальотова Н.І.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії аеронавігації Кременчуцького льотного коледжу Харківського національного університету внутрішніх справ, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, к.т.н., с.н.с. – Тягній В.Г.
2. Завідувач кафедри технологій аеропортів Національного авіаційного університету, д-р техн. наук, професор Тамаргазін О.А.

План лекції:

1. Євроінтеграція.
2. Міжнародні організації авіації, їх цілі і задачі.
3. Єдині вимоги Європейського Агентства Авіаційної Безпеки.

Література:

Основна:

1. Офіційний сайт Міністерства Внутрішніх Справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mil.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства Внутрішніх Справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua/>

Текст лекції

1. Угода про асоціацію

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулося в два етапи.

21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна – ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт Саміту, які від імені України підписав Прем'єр-міністр А. Яценюк. Зокрема, підписані Преамбула, Стаття 1, Розділи I «Загальні принципи», II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» і VII «Інституційні, загальні та прикінцеві положення» Угоди. На Саміті Українською Стороною також була зроблена заява, що зобов'язання України, які випливають зі статті 8 Угоди про асоціацію стосовно ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р. будуть виконані після внесення відповідних змін до Конституції України.

27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П. Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав – членів ЄС була підписана економічна частина Угоди – Розділи III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством», які разом зрештою тексту Угоди становлять єдиний документ.

16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.

Українська Сторона передала до депозитарію ратифікаційні грамоти і завершила таким чином всі внутрішньодержавні процедури.

Угода про асоціацію за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних

соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

Відповідно до статті 486 Угоди з 1 листопада 2014 р. здійснюється її тимчасове застосування до моменту набрання нею чинності.

Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набере чинності після її ратифікації усіма Сторонами, в перший день другого місяця, що настає після дати здачі на зберігання до Генерального секретаріату Ради Європейського Союзу останньої ратифікаційної грамоти або останнього документа про затвердження. На даний час Угода ратифікована Україною та Європейським парламентом 16 вересня 2014 р., а також наступними країнами-членами ЄС: Румунія – 2 липня 2014 р., Литва – 8 липня 2014 р., Латвія – 14 липня 2014 р., Болгарія – 24 липня 2014 р., Мальта – 21 серпня 2014 р., Словаччина – 24 вересня 2014 р., Естонія – 4 листопада 2014 р., Угорщина та Швеція – 26 листопада 2014 р., Польща – 28 листопада 2014 р.

Євроатлантична інтеграція

22 листопада 2018 року Верховна Рада ухвалила законопроект № 9037 про внесення змін до Конституції в частині закріплення стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Євросоюзі та НАТО.

Основоположними документами, що визначають зміст, характер і створюють договірно-правову основу відносин «особливого партнерства» України з НАТО та якими регулюється співробітництво України з Альянсом є Рамковий документ Програми НАТО «Партнерство заради миру» від 10 січня 1994 року, Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО від 9 липня 1997 року та Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 року.

МВС, як невід'ємна частина сектору безпеки і оборони України, входить до національної системи координації євроатлантичної інтеграції України та активно залучається до співробітництва зі Стороною НАТО в рамках загальнодержавного курсу на набуття членства в цій організації.

Ураховуючи євроатлантичний курс зовнішньої політики нашої держави та активізацію підтримки з боку країн-членів НАТО, співпраця з НАТО є одним із пріоритетних напрямків розвитку.

МВС та органи системи МВС беруть участь в багатьох ініціативах та програмах в рамках співробітництва з НАТО, а саме в:

- Процесі планування та оцінки сил (ППОС);
- Спільних з НАТО навчаннях;
- Індивідуальній програмі партнерства (ІПП);
- Програмі удосконалення військової освіти (DEEP);
- Програмі професійного розвитку цивільного персоналу (PDP);

- Роботі з трастовими фондами;
- Ініціативі НАТО з розбудови доброчесності (Ініціатива VI);
- Програмі НАТО «Наука заради миру та безпеки»;
- Співробітництві у галузі реагування на надзвичайні ситуації цивільного характеру;
- Платформі Україна-НАТО з питань вивчення досвіду протидії гібридній війні

У рамках співробітництва значна увага приділяється реалізації широкого спектру напрямків, серед них, зокрема: створення ефективної системи планування та бюджетування, зниження корупційних ризиків, створення національної системи стійкості, стратегічні комунікації, протидія гібридним загрозам, кібербезпека, медична та психологічна реабілітація, захист прав людей, гендерна політика, зв'язок та інформаційні системи, досягнення оперативної взаємосумісності, гуманітарне розмінування, професійна підготовка та освіта, впровадження стандартів НАТО.

РІЧНА НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА ПІД ЕГІДОЮ КОМІСІЇ УКРАЇНА-НАТО

МВС щорічно формує та реалізує Річні національні програми під егідою Комісії Україна-НАТО (далі – РНП), які затверджуються Указом Президента України.

РНП – це стратегічний національний документ, що за формою та змістом наближений до Плану дій щодо членства в НАТО, основний акцент у розробленні якого зроблений на досягненні відповідності критеріям членства в НАТО.

Формування завдань та заходів виконання середньострокових цілей базується на взятих на найвищому рівні зобов'язаннях та відбуваються з урахуванням ресурсів, які плануються витратити на виконання таких зобов'язань.

РНП включає 5 основних розділів:

1. Політичні та економічні питання;
2. Оборонні та військові питання ;
3. Ресурсні питання;
4. Питання безпеки;
5. Правові питання.

Відповідно до проєкту РНП на 2020 рік, метою подальшого розвитку Міністерства внутрішніх справ України є створення єдиної стійкої, керованої і функціональної системи внутрішніх справ як частини національної безпеки, здатної протидіяти сучасним викликам та загрозам шляхом вдосконалення системи формування та реалізації політики у сфері відповідальності Міністерства внутрішніх справ України, фахової підготовки персоналу, формування ефективної системи управління інформацією та ресурсами.

Для виконання зазначеної мети визначено наступні цілі:

Скоординована політика органів системи Міністерства внутрішніх справ України забезпечує безпечне середовище та ефективне надання послуг громадянам;

Висококваліфіковані та мотивовані фахівці органів системи Міністерства внутрішніх справ України забезпечують безпеку населення України;

Єдина інформаційна система Міністерства внутрішніх справ України введена в експлуатацію, що дозволяє суспільству безперервно та оперативно отримувати публічні послуги;

В Україні функціонує єдина авіаційна система безпеки та цивільного захисту;

Населення отримує ефективну екстрену допомогу за єдиним телефонним номером 112.

ПРОЦЕС ПЛАНУВАННЯ ТА ОЦІНКИ СИЛ (ППОС)

Процес планування оцінки сил є важливим процесом в рамках Програми «Партнерство заради миру» для тих країн-партнерів які бажають брати в ньому участь, тобто на добровільній основі.

Мета ППОС - надання державам-партнерам можливості підготовки сил, здатних діяти спільно з державами – членами НАТО, а також створення механізму для обміну інформацією з питань оборонного та бюджетного планування.

Для вирішення питань досягнення взаємосумісності на кожному етапі ППОС розробляються спеціальні Цілі партнерства (ЦП), які пропонуються партнерам як напрями в роботі. Хід досягнення цих цілей постійно переглядається. 05 червня 2018 року було схвалено Північноатлантичною Радою новий пакет Цілей партнерства для України.

Оновлений пакет Цілей партнерства для МВС включає 3 цілі, а саме:

- (ЦП I 0013) гендерна політика;
- (ЦП I 0304) планування та бюджетування;
- (ЦП I 7302) кіберзахист.

РОБОТА В РАМКАХ КОМІСІЇ З ПИТАНЬ КООРДИНАЦІЇ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

В рамках роботи Комісії з питань координації євроатлантичної інтеграції України, представники Міністерства внутрішніх справ України беруть участь у наступних міжвідомчих робочих групах:

- Міжвідомча робоча група з розроблення річних національних програм під егідою комісії Україна — НАТО;
- Міжвідомча робоча група з впровадження державної політики забезпечення гендерної рівності у секторі безпеки та оборони України;
- Міжвідомча робоча група з питань протидії гібридним загрозам;
- Міжвідомча робоча група з питань соціальної адаптації військовослужбовців;
- Міжвідомча робоча група з координації заходів у рамках меню партнерства;

- Міжвідомча робоча група з професійного розвитку державних службовців;
- Міжвідомча робоча групи з питань впровадження національної системи стійкості.

СПІЛЬНА РОБОЧА ГРУПА УКРАЇНА-НАТО З ПИТАНЬ ВІЙСЬКОВОЇ РЕФОРМИ

СРГ ВР є провідною структурою, що спрямована на підтримання співпраці України і [НАТО](#) у реформуванні сектора оборони й безпеки.

Основними завданнями спільної діяльності можна згрупувати в чотири ключові напрямки, які охоплюють весь спектр нашої відповідної взаємодії з Альянсом, а саме:

- підтримання воєнно-політичного діалогу;
- сприяння реформуванню й розвитку сектору безпеки і оборони України;
- забезпечення внеску в міжнародну безпеку та підтримання миру;
- оборонно-технічне співробітництво.

Завдяки СРГ ВР Україна має можливість скористатися досвідом та експертними знаннями країн НАТО у оборонному плануванні, розробці стратегій та концепцій національної безпеки.

Відповідно до Указу Президента України до складу СРГ ВР входить заступник Міністра внутрішніх справ України.

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНА-НАТО

У 2018 році в Міністерстві внутрішніх справ України було активізовано співробітництво в рамках участі в Індивідуальній програмі партнерства Україна-НАТО (далі – ІПП).

Відповідно ІПП щороку Кабінетом Міністрів України затверджується перелік заходів, в яких заплановано прийняття участі зацікавлених структур сектору безпеки і оборони, в тому числі Міністерство внутрішніх справ України, за напрямками, які становлять інтерес в пріоритетних сферах розвитку, з метою підвищення кваліфікації, обізнаності, професіоналізму персоналу для подальшого застосування набутого ними досвіду в службово-бойовій діяльності.

Виконання ІПП здійснюється шляхом участі представників МВС та органів системи МВС в заходах міжнародного співробітництва (семінарах, конференціях, навчальних курсах тощо) в рамках зазначеної програми.

Довідково. Індивідуальна програма партнерства з НАТО - вид партнерства між постійними членами альянсу НАТО та третіми країнами, що в нього не входять, який передбачає союзницькі взаємини та стратегічне військове партнерство. Індивідуальна програма партнерства (ІПП) між Україною та НАТО складається із заходів міжнародного співробітництва, запропонованих державами-членами та країнами-партнерами Північноатлантичного Альянсу в форматі Робочого плану євроатлантичного партнерства (РП ЄАП).

Проект РП ЄАП містить широкий перелік навчальних курсів, семінарів, конференцій, симпозіумів, робочих зустрічей, засідань комітетів НАТО. Всі заходи зазначеного проекту розподілені за окремими галузями співробітництва у відповідності до основних напрямів взаємодії НАТО та країн-партнерів.

Міжнародні авіаційні організації

У питаннях нормального функціонування міжнародної цивільної авіації, створення і розвитку норм міжнародного повітряного права значну роль відіграють міжнародні авіаційні організації, кількість яких неухильно зростає.

Особливе місце серед цих організацій належить Міжнародній організації цивільної авіації (ІКАО). Вона функціонує з 1947 р., коли набула чинності Чиказька конвенція 1944 р., і є спеціалізованою установою ООН. За станом на 1 січня 2010 р. 190 держав, у тому числі Україна, були членами ІКАО.

Мета організації: розроблення принципів і техніки міжнародного повітряного сполучення; заохочення розвитку і планування міжнародних повітряних перевезень; забезпечення безпечного і планомірного зростання міжнародної цивільної авіації; задоволення потреб населення у безпечних, регулярних, ефективних і економічних повітряних перевезеннях; дотримання прав членів ІКАО та надання кожному з них можливості мати власні міжнародні авіатранспортні підприємства; недискримінація держав - членів ІКАО; сприяння безпеці польотів на міжнародних авіалініях; заохочення будівництва й експлуатації цивільних літаків; створення авіаліній, аеропортів і аеронавігаційного обладнання; запобігання зайвим витратам як наслідку надмірної конкуренції.

Керівними органами ІКАО є асамблея, що скликається не рідше одного разу на три роки, і рада. Рада - постійний орган, відповідальний перед асамблеєю, що складається з представників 36 договірних держав, які обираються асамблеєю на трирічний період. Під час виборів забезпечується належне представництво держав, що відіграють провідну роль у повітряному транспорті; держав, не включених на іншій підставі, які роблять найбільший внесок у надання засобів і обслуговування для міжнародної цивільної авіації; держав, не включених на іншій підставі, призначення яких забезпечує представництво в раді всіх основних географічних районів світу. Робочі органи - Аеронавігаційна комісія, Юридичний комітет, Комітет зі спільної підтримки аеронавігаційного забезпечення, Фінансовий комітет, Комітет з контролю за протиправним втручанням у міжнародні повітряні перевезення, секретаріат. У рамках ІКАО також функціонують шість регіональних представництв організації. Таке представництво для Європейського регіону розміщене в Парижі.

Найвагоміші результати досягнуті ІКАО у трьох напрямках діяльності: розроблення міжнародних авіаційних регламентів, надання технічної допомоги і розроблення конвенцій у сфері міжнародного повітряного права. Основна робота за третім напрямом проводиться Юридичним комітетом.

Штаб-квартира ІКАО розташована в Монреалі (Канада).

У 1954 р. в Страсбурзі західноєвропейські держави створили Європейську конференцію цивільної авіації (ЕКАК). Вступ до ЕКАК можливий з відома всіх членів організації.

Метою конференції є вивчення проблем європейського повітряного транспорту, координація його роботи, підвищення ефективності його використання, сприяння його розвитку, співпраця з ІКАО.

До структури ЕКАК входять Пленарна комісія (найвищий орган), Координаційний комітет, постійні комітети.

У галузі розвитку міжнародного повітряного права слід назвати такі угоди, розроблені ЕКАК: Багатостороння угода про комерційні права за нерегулярних міжнародних повітряних сполучень 1956 р., Типова угода про повітряне сполучення 1959 р., Багатостороння угода про сертифікати льотної придатності на імпортованих повітряних суднах 1960 р.

Місцезнаходження штаб-квартири ЕКАК -- Страсбург (Франція).

У 1960 р. була заснована Європейська організація із забезпечення безпеки аеронавігації (Євроконтроль). 26 листопада 2003 р. було прийнято Закон України "Про приєднання України до Міжнародної конвенції зі співробітництва у сфері безпеки аеронавігації Євроконтроль". 1 травня 2004 р. Україна отримала повноправне членство в Євроконтролі, ставши 33-м членом цієї організації. Головна мета Євроконтролю - забезпечення безпеки польотів цивільних і військових повітряних суден.

Найвищий орган організації - Постійна комісія із забезпечення безпеки аеронавігації; виконавчий орган - Агентство з безпеки аеронавігації. Штаб-квартира Євроконтролю розташована в Брюсселі (Бельгія).

У 1969 р. на конференції 32 держав ОАЄ в Аддіс-Абебі (Ефіопія) за зразком ЕКАК була створена Африканська комісія цивільної авіації (АФКАК).

Мета АФКАК: розроблення регіональних планів експлуатації аеронавігаційних служб; сприяння інтеграційній політиці держав-членів у сфері повітряного транспорту; реалізація досліджень аеронавігаційних засобів; сприяння застосуванню стандартів і рекомендацій ІКАО в регіоні та ін.

Найвищим органом АФКАК є Пленарна сесія; виконавчий орган - Бюро АФКАК. Комісія активно співпрацює з Африканським бюро ІКАО в Дакарі (Сенегал).

Місцезнаходження штаб-квартири АФКАК - Аддіс-Абеба (Ефіопія).

У 1959 р. 12 держав африканського "Французького співтовариства" заснували Агентство із забезпечення безпеки польотів в Африці і на Мадагаскарі (АСЕКНА). Основною метою Агентства є забезпечення регулярності та безпеки польотів повітряних суден над територіями держав-членів, окрім Франції. Для досягнення цієї мети АСЕКНА надає польотну, технічну і перевізну інформацію; здійснює контроль за повітряним рухом; забезпечує управління польотами та закріпленими за нею аеродромами і т. ін.

Найвищий орган Агентства - Адміністративна рада, яка ухвалює обов'язкові рішення. Виконавча структура АСЕКНА складається з чотирьох управлінь, рахункового бюро і генерального директора. Штаб-квартира

Агентства розташована в Дакарі (Сенегал). Аналогічна схема міжнародних авіаційних організацій функціонує також у Латинській Америці. Латиноамериканська комісія цивільної авіації (ЛАКАК) утворена 1973 р. Мета організації - координація діяльності повітряного транспорту держав-членів.

Найвищим органом ЛАКАК є асамблея, що скликається раз на два роки; виконавчі функції здійснює Виконавчий комітет. Штаб-квартира розташована в Мехіко (Мексика).

Центральноамериканська корпорація з обслуговування аеронавігації (КОКЕСНА) була створена в 1960 р. Членами організації є Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа і Сальвадор. На відміну від інших авіаційних організацій, мета КОКЕСНА - безпосереднє обслуговування повітряного руху. У процесі реалізації цієї мети надаються послуги як юридичним, так і фізичним особам відповідно до укладених контрактів або міжнародних угод. Найвищий орган КОКЕСНА - адміністративна рада, чії рішення виконуються безпосередньо.

У грудні 1991 р. 12 держав колишнього СРСР, у тому числі Україна, заснували на підставі Угоди про цивільну авіацію і про використання повітряного простору Міждержавну раду з авіації і використання повітряного простору.

Відповідно до угоди повітряний простір, над яким держави-учасниці володіють повним і виключним суверенітетом, а також райони відкритого повітряного простору, в межах якого за міжнародними договорами обслуговування повітряного руху покладалося на колишній СРСР, розглядається як єдиний повітряний простір з метою організації виконання польотів і управління рухом повітряних суден. Як наголошувалося вище, у зв'язку з юридичною невизначеністю поняття "єдиний повітряний простір" висунута пропозиція про розроблення в рамках СНД угоди, в якій би такий простір розглядався як повітряний простір спільного користування¹. До сфери спільного відання та регулювання держав - членів Міждержавної ради належать: розроблення міждержавних нормативних актів і стандартів з урахуванням вимог ІКАО; сертифікація міжнародних експлуатантів повітряних суден, міжнародних повітряних трас, аеродромів, повітряних суден, систем управління повітряним рухом, навігації і зв'язку, льотного і диспетчерського складів; розслідування авіаподій; організація розроблення і здійснення міждержавних наукових програм; розроблення та координація узгодженої політики у сфері міжнародних повітряних сполучень, участь у роботі ІКАО; розвиток єдиних систем аеронавігації, зв'язку, аеронавігаційної інформації, регулювання потоків повітряного руху; координація міждержавного розкладу повітряного руху; координація загальної політики у сфері авіаційних тарифів і зборів. Виконавчим органом Міждержавної ради є Міждержавний авіаційний комітет (МАК).